

לו לפתח החלום - להפקיד את הפתרון לקדוש-ברוך-הוא, משום ששם הוא הקיום של הכל ובו עומד הפתרון.

בא ראה, הרי נאמר שדרגת החלום למטה היא, והיא הדרגה הששית, משום שהרי ממקום הנבואה היא שורה, עד הדרגה הזו של החלום, שש דרגות הן, ועולה הפתרון מדרגת החלום לדרגה אחרת. החלום הוא הדרגה שלמטה, והפתרון עומד עליהם, והפתרון עומד בדבור, ועל פן בדבור עומד הדבר, שכתוב הלוא לאלהים פתרונים. הלוא לאלהים ודאי.

בא ראה מה כתוב. ויספר שר המשקים את חלומי ליוסף וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (מלכים ב ב) ויהי כעברם ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. כאן יש להסתפל, שהפסוק הזה הוא תמיהה. ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך, וכי ברשותו זה עומד? והרי הוא ברשותו של הקדוש ברוך הוא! ועוד, שאלישע גם כן היה יודע, מה הטעם שאמר ויהי נא פי שנים ברוחך אלי?

אָרַא ודאי, מי שאוחז בשמים וארץ וכל העולמות, איך זה לא יהיו ברשותו? ודאי שאלהיו ושאר הצדיקים, הקדוש ברוך הוא עושה תמיד את רצונם, שכתוב (תהלים קמה) רצון יראיו יעשה, וכל שפן שאותה רוח הקדש שעליו הוריש לאלישע הצדיק, שהיה השמש שלו, והנה הקדוש ברוך הוא אמר לו (מלכים א-ט) ואת אלישע בן שפט מאבל

לאלהים פתרונים ספרו נא לי. מאי טעמא, בגין דהכי מיבעי ליה למפשר חלמא, לפקדא פישרא לקדשא בריך הוא, בגין דתמן איהו קיומא דכלא, וביה קיימא פישרא.

תא חזי, הא אתמר דדרגא דחלמא לתתא איהו, ואיהו דרגא שתייתא. בגין דהא מאתר דנבואה שריא עד האי דרגא דחלמא, שיתא דרגין אינון. וסלקא פישרא מדרגא דחלמא, לדרגא אחרא. חלמא איהו דרגא דלתתא, ופישרא קיימא עלייהו. ופישרא קיימא בדבור, ועל דא בדבור קיימא מלה. דכתיב הלא לאלהים פתרונים, הלא לאלהים ודאי.

תא חזי, מה כתיב, ויספר שר המשקים את חלמו ליוסף וגו'. רבי אלעזר פתח ואמר, (מלכים ב ב) ויהי כעברם ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. הכא אית לאסתפל, דהאי קרא תוהא איהו. ואלהיו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך, וכי ברשותיה קיימא, והא ברשותיה דקדשא בריך הוא איהו. ותו, דאלישע הכי נמי איהו הוה ידע, מאי טעמא אמר, ויהי נא פי שנים ברוחך אלי. אָרַא ודאי, מאן דאחיד בשמיא וארעא וכל עלמא, היך לא יהא ברשותיה דא. ודאי אלהיו, ושאר צדיקים, קדשא בריך הוא עביד רעותהון דצדיקייא תדיר. דכתיב, (תהלים קמה) רצון יראיו יעשה, וכל שפן דההוא רוחא קדישא, די עליה, ירית ליה לצדיקא דאלישע, דהוה שמשא דיליה.

והא קדשא בריך הוא אמר ליה (מלכים א ט) ואת אלישע בן שפט מאבל

מחולָה תַּמְשַׁח לְנִבְיָא תַּחְתִּיד, וְעַל דָּא הָוָה
לִיה לְאַלְיִשֶׁע לִירְתָא לִיה.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מָאִי פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלִי,
וְכִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ, דַּעַל חַד תְּרִין שְׁאִיל,
וּמָה דְלֹא הָוָה בְּרִשׁוּתִּיה, הִיךְ שְׁאֵל מִינִיה.
אַלָּא, אִיהוּ לֹא שְׁאִיל רִיחַ עַל חַד תְּרִין, אֲלֹא
(אִיהוּ) הָכִי שְׁאֵל מִינִיה, בְּהֵוָה רִיחָא דְהָוָה
לִיה, דִּיעֲבִיד (ד"א ל"ג חר) תְּרִין נְמוּסִין בַּעֲלָמָא,
בְּהֵוָה רִיחָא.

מָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשָׂאוֹל אִם תִּרְאֶה
אֹתִי לְקַח מֵאֲתָךְ יְהִי לְךָ כֵּן וְאִם אֵין לֹא
יִהְיֶה. מָה הִטָּעַם אִם תִּרְאֶה אֹתִי?
אַלָּא אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל לַעֲמֹד עַל
עֶקֶר הָרוּחַ שְׁהַשְׂאֲרָתִי לְךָ בַּשָּׁעָה
שְׁאֵלְקַח מִמֶּךָ - יִהְיֶה לְךָ כֵּן, הָוָה
שְׁהִירי כָּל אוֹתוֹ הָעֶקֶר שֶׁל הָרוּחַ
בַּשָּׁעָה שִׁיתְּבוּנָן בּוֹ, כַּאֲשֶׁר יֵרָאֶה
אֶת אֱלֹהֵינוּ, תִּהְיֶה דְּבִקּוּת בּוֹ
כְּרָאוּי.

בֹּא רֵאָה, מִי שְׁמִסְתַּפֵּל בְּמָה
שְׁלוּמֵךְ מִרְבּוֹ וְרוֹאֶה אוֹתוֹ
בְּאוֹתָהּ הַחֲכָמָה, יְכוּל לְהַתּוֹסֵף
יֹתֵר בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ. בֹּא רֵאָה,
שְׁהִירי יוֹסֵף בְּכָל מָה שַׁעֲשֵׂה הָיָה
רוֹאֶה בְּרוּחַ שֶׁל הַחֲכָמָה אֶת
אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל אָבִיו. הָיָה
מִתְּבוּנָן, וּמִשּׁוּם כֵּן הָיָה הַדְּבָר
מִסְתַּיֵּעַ לוֹ, וְנוֹסֵפָה לוֹ רוּחַ אַחֲרָת
בְּאוֹר יֹתֵר עֲלִיוֹן.

בַּשָּׁעָה שְׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָרָשָׁע
וְהִנֵּה גִפְּן לִפְנֵי, הִנְדַּעְזַע יוֹסֵף,
שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ עַל מָה יָבֹא
הַדְּבָר. כִּיּוֹן שְׁאָמַר וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה
שְׂרִיגִם, מִיָּד הִתְעוֹרְרָה רוּחוֹ
וְנוֹסֵף בְּאוֹר, וְהִסְתַּפֵּל בְּדְמוּת
אָבִיו, וְאֵז הֵאִירָה רוּחוֹ וַיֵּדַע אֶת
הַדְּבָר.

מָה כְּתוּב? וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה שְׂרִיגִם.
אָמַר יוֹסֵף, הִנֵּה וְדָאִי בְּשׁוּרָה שֶׁל
שְׁמָחָה בְּשִׁלְמוֹת הִיא. מָה

מחולָה תַּמְשַׁח לְנִבְיָא תַּחְתִּיד, וְעַל דָּא הָוָה
לִיה לְאַלְיִשֶׁע לִירְתָא לִיה.

פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ, מָאִי פִי שְׁנַיִם בְּרוּחָךְ אֵלִי,
וְכִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ, דַּעַל חַד תְּרִין שְׁאִיל,
וּמָה דְלֹא הָוָה בְּרִשׁוּתִּיה, הִיךְ שְׁאֵל מִינִיה.
אַלָּא, אִיהוּ לֹא שְׁאִיל רִיחַ עַל חַד תְּרִין, אֲלֹא
(אִיהוּ) הָכִי שְׁאֵל מִינִיה, בְּהֵוָה רִיחָא דְהָוָה
לִיה, דִּיעֲבִיד (ד"א ל"ג חר) תְּרִין נְמוּסִין בַּעֲלָמָא,
בְּהֵוָה רִיחָא.

מָה כְּתִיב וַיֹּאמֶר הַקָּשִׁית לְשָׂאוֹל אִם תִּרְאֶה
אֹתִי לְקַח מֵאֲתָךְ יְהִי לְךָ כֵּן וְאִם אֵין לֹא
יִהְיֶה. מָאִי טַעְמָא אִם תִּרְאֶה אֹתִי. אֲלֹא הָכִי
אָמַר לִיה, אִם תּוּכַל לְמִיקָם עַל עֶקֶרָא
דְּרוּחָא דְשְׁבִקְנָא לְךָ, בַּשָּׁעָה דְּאִתְּנַסִּיבְנָא
מִינֶךָ, יִהְיֶה לְךָ כֵּדִין. דְּהָא כָּל הָהוּא עֶקֶרָא
דְּרוּחָא בַּשָּׁעָה דִּיסְתַּפֵּל בִּיה, כִּד חֲמִי לִיה
לְאַלְיֵהוּ, יִהְיֶה דְּבִיקּוּתָא בִּיה, כְּדָקָא יֵאוּת. (ד)

קצב ע"א:

תָּא חֲזִי, הָאִי מָאן דְּאִסְתַּפֵּל בְּמָה דְּאוּלִּיף
מִרְבִּיָּה, וְחֲמִי לִיה בְּהֵוָה חֲכָמָתָא, יְכִיל
לְאַתּוּסְפָּא בְּהֵוָה רִיחָא יִתִּיר. תָּא חֲזִי, דְּהָא
יוֹסֵף בְּכָל מָה דְּאִיהוּ עֲבִיד, הָוִי חֲמִי בְּרוּחָא
דְּחֲכָמָתָא לְהֵוָה דִּיוִקְנָא דְּאָבוּי, הָוָה
מִסְתַּפֵּל. וּבִגִּין כֵּן הָוָה מִסְתַּיֵּעַ לִיה מְלֵתָא,
וְאַתּוּסְפָּא לִיה רִיחָא אַחֲרָא, בְּנִהִירוֹ עֲלָאָה
יִתִּיר.

בַּשָּׁעָה דְּאָמַר לִיה הָהוּא רָשָׁע, וְהִנֵּה גִפְּן
לִפְנֵי, אִזְדַּעְזַע יוֹסֵף. דְּלֹא הָוָה יוֹדֵעַ
עַל מָה תִּיֵּתִי מְלָה, כִּיּוֹן דְּאָמַר וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה
שְׂרִיגִם, מִיָּד אִתְּעַר רוּחִיה, וְאַתּוּסְף בְּנִהִירוֹ,
וְאַסְתַּפֵּל בְּדִיוִקְנָא דְּאָבוּי, כִּדִּין אִתְּנִהִיר
רוּחִיה, וַיֵּדַע מְלָה.

מָה כְּתִיב, וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה שְׂרִיגִם. אָמַר יוֹסֵף,